

“De elite heeft niet geleerd van Fortuyn”

Onderzoek over artikel Jacques Monasch in De Volkskrant

Op pagina Forum van De Volkskrant van 22 juni jl. stond een artikel van Jacques Monasch met als titel “De Elite heeft niet geleerd van Fortuyn”. (Dit is de link naar het volledige artikel:

<http://extra.volkskrant.nl/opinie/artikel/show/id/3613>)

Basisstelling van Monasch in dit artikel is dat er een grote overeenkomst is tussen hoe de gevestigde partijen nu met Wilders omgaan en destijds met Fortuyn. Vervolgens beschrijft hij een viertal manieren waarop de gevestigde partijen nu met Wilders omgaan en geeft aan waarom dat niet werkt.

Op basis van dit artikel is er via Peil.nl een onderzoek gedaan onder een representatieve steekproef van meer dan 1200 mensen. Uit het artikel zijn stellingen gedestilleerd die aan de ondervraagden zijn voorgelegd. Om de stellingen van Monasch te onderzoeken zijn de reacties op de stellingen uitgesplitst naar vier groepen kiezers:

- Degenen die nu zeggen PVV te stemmen (20% van de kiezers die een partij noemen)
- Degenen die nu zeggen PVV een kans te geven op een stem (10%)
- Degenen die nu zeggen CDA, PvdA of VVD te stemmen. Op dit moment stemt 41% der kiezers op deze drie partijen. Belangrijk daarbij is te beseffen dat bij de verkiezingen in 2006 nog 62% van de kiezers op deze partijen stemden. Die 21% , die deze partijen kwijt zijn geraakt, zitten nu vooral bij de PVV en in mindere mate bij D66. Voor dit onderzoek hebben we trouwens degenen die aangeven nu een van die drie partijen te stemmen, maar PVV wel een kans te geven, uit het overzicht gehaald. Daarmee wordt de groep van 41% gereduceerd naar 35%.
- Degenen die een andere partij noemen (vooral D66, SP, Groen Links en ChristenUnie) en niet de PVV een kans geven (35%).

Van degenen die het artikel van Monasch hadden gelezen geeft 69% een positieve reactie en 20% een negatieve reactie. Binnen het onderzoek waren het te weinig mensen om een uitsplitsing te maken naar een van de bovenstaande vier groepen.

Nu volgen de vier manieren die Monasch in zijn artikel beschrijft waarop de gevestigde partijen met de PVV omgaan en waarvan hij vindt dat het niet werkt (en men niet geleerd heeft van de ervaringen uit 2002 met Fortuyn) en de resultaten van het onderzoek.

1. Wilders heeft geen oplossingen voor de problemen die hij aansnijdt.

Monasch noemt een aantal problemen die er zijn en die recentelijk tot grote maatschappelijke ergernis hebben geleid. Hij stelt dat die problemen gemeen hebben dat ze ontstaan zijn onder de verantwoordelijkheid van CDA, PvdA en/of VVD. En geen van die problemen zijn door die drie partijen opgelost. Voor de potentiële PVV-stemmers is volgens Monasch dus het argument dat de PVV geen oplossing heeft lachwekkend.

Op basis hiervan zijn er drie stellingen aan de ondervraagden voorgelegd.

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- Wilders heeft geen oplossingen voor de problemen die hij aansnijdt	73%	8%	43%	89%	88%
- CDA, PvdA, VVD en D66 zijn de oorzaak voor de problemen die Wilders aansnijdt	35%	90%	58%	21%	10%
- CDA, PvdA, VVD en D66 hebben geen oplossingen voor de problemen die Wilders aansnijdt	55%	97%	89%	38%	28%

De onderzoeksresultaten bevestigen het beeld dat Monasch schetst voor zover het de (potentiële) PVV-kiezers betreft. Zij zijn zeer uitgesproken dat Wilders wel oplossingen heeft voor de problemen die hij aansnijdt en dat de gevestigde partijen de oorzaak zijn voor de problemen. Het geldt niet voor de groep die nu (nog) voor CDA, PvdA of VVD kiezen, die scoren precies andersom.

2. Wilders zou angst zaaien.

Monasch stelt dat duidelijk het benoemen van een probleem, dat iedereen kent, als angst zaaien wordt gezien. En op het moment dat de politiek stelt dat het maar een kleine groep raddraaiers betreft die voor de problemen zorgen geeft de bestaande elite zichzelf een brevet van onvermogen dat ze het probleem dan niet opgelost krijgen.

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- Wilders zaait angst	69%	7%	18%	73%	72%
- Wilders benoemt de problemen, die andere partijen ontkennen	50%	99%	96%	24%	29%

(potentiële) kiezers van de PVV vinden niet dat Wilders angst zaait, terwijl kiezers van de andere partijen dat wel vinden. En die (potentiële) kiezers van de PVV zijn het eens met de stelling dat Wilders de problemen benoemt die andere partijen ontkennen, en dat wordt door circa een kwart van de overige kiezers beaamd.

3. De feiten van Wilders kloppen niet.

Monasch stelt dan dat die aanpak tegen Fortuyn niet heeft geholpen ("voetnoten mijnheer de Professor" riep Melkert in een debat), nog los van het feit dat een aantal dingen die Fortuyn in 2002 had gezegd en toen hevig werden aangevallen nu gemeengoed zijn geworden. Het gaat niet om de getallen zelf vindt Monasch, maar de emotie erachter.

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- De feiten die Wilders noemt kloppen niet	64%	4%	30%	83%	83%

Ook hier zien we een groot verschil tussen de kiezers die PVV stemmen of het een kans geven en de andere kiezers.

4. PVV-ers krijgen het verwijt dat ze populistisch zijn. Ze beloven veel maar kunnen niets waarmaken.

Monasch komt dan met een serie punten die de PvdA en het CDA hebben beloofd voorafgaande aan de laatste verkiezingen en die men in de regering niet waarmaakt, zodat dit verwijt voor de potentiële PVV kiezers niet overtuigend is.

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- Wilders belooft veel maar kan niets waarmaken	73%	8%	43%	88%	92%
- PvdA en CDA hebben voorafgaande aan de verkiezingen veel beloofd wat ze nu niet waarmaken	62%	94%	81%	69%	31%

Ook hier is het duidelijk dat de kiezers van de PVV juist vinden dat PvdA en CDA veel beloven en het niet waarmaken en dat zij denken dat Wilders het wel kan waarmaken. Behoudens de kiezers van CDA, PvdA vinden kiezers van andere partijen dat CDA en PvdA zelf veel beloofd hebben en het niet waarmaken.

Uit het laatste afsluitend gedeelte van zijn artikel worden twee series van drie stellingen gehaald:

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- Het is goed dat Wilders zaken aankaart, die andere partijen niet aankaarten	67%	99%	100%	50%	52%
- Kiezers die op Wilders stemmen hebben oprechte zorgen over de gang van zaken in Nederland	63%	99%	94%	37%	47%
- De bestuurlijke elite verwijderd zich steeds verder van de zorgen van de burgers	70%	99%	92%	55%	53%

De drie stellingen worden door de (potentiële) PVV-kiezers vrijwel volledig beaamd. Maar in dit geval zien we onder de overige kiezers beduidend meer mensen het er ook mee eens dan bij de

vorige tabellen. De eerste en derde stelling worden bij de andere kiezers voor meer dan de helft beaamd.

Monasch eindigt het artikel als volgt:

Gevestigde politieke partijen zullen het debat met Wilders niet winnen door hem aan te vallen in een voor de potentiële Wilders-kiezer doorzichtige poging de eigen onmacht te camoufleren. Meer en meer is de agenda en de positie van deze partijen een afgeleide van Wilders' agenda geworden. Zij zullen met een nieuwe en overtuigende strategie moeten komen en het initiatief in het politieke debat hernemen, met gezaghebbende politici, een geloofwaardige visie en tastbare oplossingen.

Uit het laatste gedeelte van dit slot zijn drie stellingen gedestilleerd:

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- PvdA, CDA en VVD hebben te weinig gezaghebbende politici	64%	88%	78%	68%	42%
- PvdA, CDA en VVD missen een geloofwaardige visie	57%	96%	74%	56%	23%
- PvdA, CDA en VVD komen met te weinig tastbare oplossingen	70%	98%	96%	62%	45%

Behoudens in de laatste kolom zien we ten aanzien van deze drie stellingen percentages van boven de 50, terwijl de PVV-kiezers het massaal met die stellingen eens zijn. “Te weinig tastbare oplossingen door PvdA, CDA en VVD” wordt beaamd door 45% van de huidige kiezers van CDA, PvdA en VVD. (Zoals gezegd dat is een beduidend kleinere groep dan degenen die in 2006 op één van deze drie partijen hebben gestemd, want in totaal staan deze drie partijen bij Peil.nl op bijna 40 zetels verlies.)

Ten slotte zijn er nog twee afsluitende stellingen aan de ondervraagden voorgelegd.

Eens met de stelling:	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
- Als de bestaande politiek Wilders blijft benaderen zoals nu, dan zal de PVV alleen maar groter worden	84%	99%	98%	72%	77%
- Als de bestaande politiek haar aanpak van de problemen van vandaag niet ingrijpend verandert zal de PVV groter worden.	77%	98%	100%	64%	66%

Daaruit blijkt dat als er geen grote veranderingen komen ook de kiezer op andere partijen dan de PVV in (ruime) meerderheid denken dat de PVV groter wordt.

Ten slotte is gevraagd hoeveel zetels men denkt dat de PVV bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen zal gaan halen.

Verwachting aantal zetels PVV bij volgende Tweede Kamerverkiezingen	Allen	Zou nu PVV stemmen	Stemt nu geen PVV, geeft wel kans	Stemt nu D66, SP, GrLinks, CU	Stemt nu CDA, PvdA of VVD
Minder dan 10	8%	0%	0%	11%	13%
Tussen de 10 en 14	15%	1%	3%	18%	22%
Tussen de 15 en 19	19%	3%	19%	24%	21%
Tussen de 20 en 24	19%	16%	17%	21%	21%
Tussen de 25 en 29	16%	24%	26%	13%	15%
Tussen de 30 en 34	8%	25%	16%	3%	2%
Tussen de 35 en 39	5%	20%	9%	1%	1%
40 of meer	2%	11%	5%	0%	0%
Weet niet/geen antwoord	7%	0%	5%	9%	6%
Totaal	100%	100%	100%	100%	100%

Gemiddeld denken alle Nederlanders dat het 21 zetels zullen worden. Maar de PVV kiezers zelf denken gemiddeld dat het 33 zullen worden. Kiezers van CDA, PvdA en VVD komen gemiddeld op 18 zetels uit.

Het onderzoek bevestigt de inhoud van het artikel van Monasch. De percentuele verschillen in beantwoording tussen de PVV-kiezers en de kiezers van CDA, PvdA en VVD, zijn bijna maximaal. Het geeft inderdaad weer dat de door Monasch beschreven aanpak van dit moment, die volgens hem lijkt op de aanpak van Fortuyn, bij de bestaande PVV-kiezers niet werkt. Het lijkt wel een aanpak te zijn die bij een deel van de potentiële PVV-kiezers aanslaat. Maar dat zijn dan kiezers die op dit moment een andere partij van voorkeur noemen dan de PVV, zodat het alleen de groei van de PVV zou kunnen beperken.

Het lijkt bij CDA en PvdA niet veel meer te zijn het preken voor eigen parochie. De dingen over de PVV te zeggen die de eigen, duidelijk in omvang verminderde aanhang, ook vindt. Het electorale effect is echter nihil. De slotconclusie van Monasch wordt wel breed gedragen onder het electoraat:

“Zij zullen met een nieuwe en overtuigende strategie moeten komen en het initiatief in het politieke debat hernemen, met gezaghebbende politici, een geloofwaardige visie en tastbare oplossingen.”